

D. A. G.
DISSERTATIO
**HISTORIAM
BIBLIOTHECÆ
REGIÆ ACADEMIÆ ABOËNSIS**
EXPONENS;

CUJUS PARTICULAM PRIMAM,
Conf. Ampl. Fac. Phil. in illustri ad Auram Lyceo,
Publico examini subjiciunt

**AUCTOR
HENRICUS GABRIEL
PORTHAN,**

Eloquent. Docens atque Amanuensis Bibliothecæ,

**ET RESPONDENS
JONAS BERGSTEN,**

*Stipendiarius Wablianus,
Ostrobothnienfes,*

In AUDITORIO MAJORI Die XXVII. Junii An.
MDCCLXXI.

H. A. M. C.

A B O Æ

Impressit JOHANNES CHRISTOPHORUS FRENCKELL

S.Æ R.Æ M:TIS

SUMMÆ FIDEI VIRO,

REGIS REGNIQUE SVEO-GOTHICI SENATORI,

REGIÆ CANCELLARIÆ PRÆSIDI,

SUPREMO AULÆ REGIÆ PRÆFECTO,

REGIÆ ACADEMIÆ ABOËNSIS
CANCELLARIO,

ORDINUM REGIORUM EQUITI,

COMMENDATORI AC CANCELLARIO,

CELISSIMO ATQUE ILLUSTRISSIMO
COMITI,

DOMINO

CLAUDIO
EKEBLAD,

MÆCENATI SUMMO.

* * * * *

Ignosce mitis, quod mea pagina
Audet gerentem pro Patria graves
Curas, adire TE, TUOSQUE
Ante oculos male culta prodit.

Gazam conatur pandere fedula,
Amoena musarum arva colentibus
Sacram, TUO lætis favore
Hic studiisque bonis dicatam;

Quam liberalis munere splendido
Auxisti, & almæ pignora gratiæ
Quæ continet, TUÆQUE curæ
Maxima tot monumenta servat.

Audaciam quod addidit & mihi
Sacrandæ opellæ, VIR, TIBI, MAXIME,
Nostrique, MÆCENAS, camœnis,
Usque pio celebrande plectro!

ILLUSTRISSIMÆ EXCELLENTIÆ TUÆ

Cliens devotissimus

HENRICUS GAB. PORTHAN,

PRÆFATIO.

Quamquam neque multitudine librorum & præstanti delectu, nec pretiosorum gloria voluminum codicumve, Bibliotheca quam Regia possidet Academia Aboënsis, perpetua paupertute multisque sæpe aliis conflictata malis, palmam cæteris, etiam intra Patriam, celebrioribus librorum collectionibus, dubiam reddere valet; unica tamen hætenus in his oris Bibliotheca publica, quæ quidem ea digna sit appellatione, quin diligentius quam hucusque factum cognosci, eruditorumque quasi ante oculos collocari, multis nominibus mereatur, dubitari haud potest. Quamobrem non inanem, sed gratam potius literarum curiosis, & ad illustrandam Historiam Patriæ Literariam pertinentem, nec ipsi etiam Bibliothecæ nostræ plane inutilem susceptum iri operam putamus, si fata ejus faciesque luci breviter exponantur publicæ; quo pacto occasio etiam simul habebitur opportuna, memoriæ Augustorum, Illustrium, reliquorumque de re Literaria optime meritorum celebris hujus Lycei benefactorum, grates persolvendi debitas, qui sua munificentia

atque

atque liberalitate, ad librariam nostram supellectilem augendam ornandamque, & musas sic nostras immortalis beneficio devinciendas, generose & laudabiliter contulerunt; qui quamvis non multi admodum hactenus fuerint, eo tamen majori a nobis veneratione mentisque gratissimæ affectu coli merito debent. Susceperat itaque hanc telam diligenter pertexendam, Thesauri nostri huius literarii non ita pridem Præfectus meritissimus, Cel. D. Mag. *Henricus Hylleen*; qui nisi ad aliam delatus stationem, gravioribus curis ab ea persequenda fuisset impeditus, dubium non est quin eruditissime eam spartam fuisset ornaturus: sed cum illius a musis nostris discessu, spe ista excidissemus, atque per septem fere hos annos cum librario hocce penu arctius habens commercium, aliquam mihi suam factorumque suorum notitiam comparassem, animum eidem consilio exsequendo, Historiæque Bibliothecæ nostræ enarrandæ adjeci; cujus conatus fructum, virium referentem tenuitatem, benigno Lectoris iudicio jam submitto. Dedi operam, ut nihil quod idoneis testimoniis firmatum, probatisque ex fontibus, Actis Consistorii Academici, & aliis tutæ fidei monumentis, ipsaque librorum autopsi, haustum non esset, traderem aut affirmarem. Tribus Dissertationibus Academicis, quarum duæ posteriores proximo intervallo autumnali, si DEUS vitam viresque largiatur, lucem adspicient, opellam edere constitui, has modo paginas, temporis angustia aliisque rationibus jubentibus, hac occasione præmittens.

§. I.

Fennos vetustissimos, ante introductam in has oras armis curaue Sveonum, circa medium sæculi XII, religionem Christianam (cujus suscepti operis notitiam, passim

sim Historici nostri, tam Ecclesiastici quam Politici præbent) literarum tenuisse usum, ullaque adeo earum habuisse monumenta, nobis haud constat. Nulla enim illarum aut in lapidibus, cippisque sepulcralibus, aut in aliis vetustatis monumentis, reperiri potuerunt vestigia; multo minus suspicandi aliqua ratio est, libris majores nostros instructos fuisse. Ipsa conditio gentis, antiquissimis illis temporibus, quantum ex variis concludere rationibus, exterorumque de illa scriptorum testimoniis colligere possimus, nihil etiam tale sperare jubet. Atque hæc sine dubio una ex gravissimis causis est, cur vetustior Fennorum historia tam spissis & plus quam cimmeriis obducta jaceat tenebris, quarum unquam dispellendarum vel tenuis vel nulla plane spes remanet. Suppetit quidem in lingua nostra vox *Kirja*, & *librum* & *epistolam* significans, cujus natales ex qua lingua externa repetam, non habeo; sed quo minus hinc concludamus, in literatura majores nostros antiquissimos aliquos fecisse progressus, obstat quod nec *literæ* apud nos domesticum vocabulum occurrat. Quin tamen suas habuerint scientias suumque doctrinæ cultum, ad rerum suarum conditionem adtemperatum, de quo hic pluribus disputare non vacat, dubitare omnino non licet. Christianis autem huc translatis sacris, & viros literarum peritos ad oram nostram commigrasse, & indigenas earum usum sensim docuisse, extra dubium est; quod necessarium etiam ad novam religionem propagandam, & homines linguæ gnaros huic operi, majorem cum fructu præficiendos, sacrisque administrandis qui idonei essent, simul formandos, apprime fuit. Quamquam non admodum magna in hoc negotio nec prudentia, nec diligentia, versatos fuisse homines, qui & pro sua indole & more sæculi in convertendis & illuminandis ethnicis vi atque armis quam argumentis & persuasione

uti mallent, potiusque tolerent, admodum probabile est. Necesse tamen fuit, ut ad literarum notitiam promovendam, paulatim aliqua instituta, ad hunc scopum tendentia, adhiberentur. Nec verosimilitudine caret, etiam hanc non levem fuisse causam monasteriorum s. cœnobiorum in hac regione condendorum, in quibus & pietatis & literarum studium simul promoveretur (a). Quos autem in his literarum palæstris nostri homines facere potuerint progressus, ex cæterarum hoc ævo gentium, & Sveonum imprimis, qui suas huc apportabant literas, eruditione, quæ quidem valde tenuis erat, iudicium fieri potest (b). Conabantur tamen sine dubio pro virili sua ista studia urgere. *Raumenfis* certe Schola, etiam post repurgatam religionem florens, & *Collegii Raumenfis* nomine celebris, atque *Wiburgensis*, cujus Rectoris Dni *Johannis Erasmi* cum laude meminit Reverend. JUUSTEN (c), nobiles atque præclaros discipulos

(a) Confr. de his omnibus quæ egregie disputat Reverend. RHYZELIUS *Monasteriol. Sveogoth. L. VIII. p. 287 seqq.* Vid. etiam *Historiæ Academiæ Aboëns.* sub Præsidio Cel. D. Professoris BILMARK editæ *part. I. §. 1.*

(b) Cum de doctrina mediæ ævi in genere, tum de insigni quem monasteria in ea tuenda tenebant loco, consuli possunt plurimi, & nostrates & exteri, Historiæ tam Ecclesiasticæ quam Literariæ Scriptores: inter quos non est indignus qui nominetur Dn. *Johannes Rolott*, Gevaliensis, in Dissert. *De Professoribus Academicis*, Holmiæ excusa 8:o, & Upsaliæ ventilata A. 1682; *part. I. præf. Claudio Arrhenio*, *part. 2. præf. Joh. Columbo.* Vide *part. post. Sect. III. Art. 20 - 24. &c. p. III. seqq.*

(c) In *Chronico Episcoporum Finlandiæ*, egregio antiquitatis nostræ monumento, apud illustrem Dn. NETTELBLADT, *Schwedische Bibliothec, Erstes Stück. p. 86.*

los educarunt (d); quibus Aboënsis, utpote quæ ad templum Cathedrale & Episcopalem sedem viguit, palmam sine dubio non concessit (e). Unde factum, ut jam hoc ævo Finlandia viros doctos habuerit, qui in exteris quoque terris eruditionis gloria clari fuerint; ceu ex *Chronico Episcoporum Finlandiæ* Reverendissimi JUUSTEN, passim videre est. Atque ad has literarum sedes, aliquas etiam, pro temporis & institutorum ratione, librorum fuisse collectiones, ut de aliarum nationum cœnobiis scholisque hujusmodi constat, Bibliothecarum licet vix nomine dignas, probabile est (f); quin templum Cathedrale Aboënsis, tali instructum fuisse librorum penu, luculentissimis testimoniis extra dubium ponitur (g). Has tamen

(d) RHYZELIUS l. c. c. III. p. 299. seqq. & c. VI. p. 308 seqq. Confr. JUUSTEN l. c. p. 83 & 86.

(e) RHYZELIUS l. c. L. VIII. præf. & c. 1. p. 289 seq. Confr. JUUSTEN l. c. p. 83.

(f) Confr. Nob. v. STJERNMAN *Tal för Kongl. Vetenskaps Akademien om de Vårda Vetenskapernas tillstånd i Svea Rike under Hedendoms- och Påfverdoms tiden*, p. 121 seq. Celeb. NORRELI *Striktura in Bibliothecæ Upsaliensis Historiam* p. 26 - 35. Nob. CELSI *Bibliothecæ Regiæ Stockholmiensis Historia*, p. 3 - 6. CL. ALNANDER *Historia artis Typographica in Suecia C. I. §. 1.* RHYZELIUS l. c. p. 299. ROLOTT l. c. &c.

(g) JUUSTEN l. c. p. 70. de Episcopo Aboënsi B. Hemmingo, qui obiit A. 1367, hæc habet verba: *Dedit Ecclesiæ (Cathedrali) pretiosos libros Theologiæ & Juris Canonici multos.* (Confr. Reverend. SPEGEL *Svenska Kyrko-Historiens Andra Del. 7. Bof. c. I. p. 391.*) & de vere magno Episcopo Magno Olai Tavastr, p. 74: *Hic plurimos Theologiæ & Juris libros, ad usum Ecclesiæ acquisivit.*

tamen omnes Librarias jam pridem dissipatas esse, penitusque destructas, non mirabitur, qui noverit quot infestis hostium incurſionibus, quot incendiis, aliisque malis, & tota hæc ora, & imprimis Urbs Aboënsis, vexatæ atque afflictæ fuerint (b). Hinc enim factum, ut nulli jam libri, ante emendata feliciter Sacra, publicis istis consecrati collectionibus, superesse atque ex communi evasisse naufragioprehendantur. Neque nova aliqua, insignior quidem, primo post reformatam religionem sæculo, in Finlandia collecta fuit librorum supellex: vix enim nominari meretur, quam Templum hujus Urbis Cathedrale possedit, sensim sine dubio comparatam rursusque flammis infestatam, cujus reliquæ in Bibliothecam tandem Academicam immigrarunt; ut nec pauci illi libri, quos Schola Aboënsis, post Sacrorum emendationem florere pergens (i), sibi acquisivit, quorum itidem
B
melior

(b) Confr. *Diff. D:ni Renström, Historia Sveogothica deficiens & restaurata*, Præf. Celeb. Dn. SCARIN hic Aboæ edita, c. 2. Sect. 2. §. 3. STJERNMAN l. c. p. 121 - 125. RHYZELIUS & ALNANDER l. c. c. De frequentissimis autem quæ Aboam vastarunt incendiis, hostilibusque incurſionibus, confr. Reverend. JUSLENII *Aboa Vet. & Nova*, c. 2. §. 11 & 15, p. 38 & 42, seq. Nob. GYLLENSTOLPE *Epit. Descript. Sveciæ, Gothiæ, Fennigiæ &c. Lib. VII. c. 6.* MESSENI *Scand. Illustr. Tom. X. p. 19, 20, 21, 25, 26, 35. T. V. p. 100 & 107. T. XV. p. 116 & 117.* & JUUSTEN apud NETTELBLADT l. c. passim, ut p. 69, 76, 77, 81, 85. Inprimis autem notari meretur quam p. 80 seq. describit crudelis Danorum irruptio, duce quodam *Ottone Ruth*, qui inter alia foeda & atrocia, *spoliabant Ecclesiam Cathedralem - - - libris melioribus.*

(i) Confr. *Historia Acad. Aboënsis* l. c. p. 4.

melior pars Bibliothecæ Academicæ cessit. Ad tempora igitur institutæ hic Academicæ, quæ publica quoque, non multo post, Bibliotheca ornata fuit, in quam tenues isti rivuli confluerunt, deinceps paucis describendi, statim nos transferemus; faventiorẽ tandem indagini nostræ feraciorẽque, desertis his peragratũ, offensuri campum.

§. II.

Condita hic An. Dn. 1640, felicibus Auspiciis, favore Reginæ, Litterarum amantissimæ, deque earum in Patria flore immortaliter meritæ, *Christinæ*, hortatu & sollicitatione excellentissimorum & meritissimorum viro-
rum, celebri Christinæ Academia (a), mox desiderabatur, Musis recens huc translatis voluptatem, usum, sup-
petiasque præbitura Bibliotheca bene instructa; sine qua in literis insignes progressus fieri, aut multa egregia præ-
stari non poterant. Tradunt viri de Historia Patriæ sum-
mis meritis clarissimi, Reginam idcirco statim post con-
ditam Academiam, Bibliothecam quoque hic fundasse
(b), regalique mactasse munificentia: sed hæc verba stricte
nimis non sunt interpretanda; nihil enim primis sex an-
nis nova Academia accepit, liberalitate Regia, librorum,
nec nisi biennio post acceptum munus Stålhanskianum,
libris duplis Bibliothecæ Stockholmiensis aucta est, ut
infra

(a) Confr. ut ceteros multos taceam, WEXIONII *Natales Academicæ Aboënsis*, & BILMARK *Hist. Acad. Aboënsis* l. c. §. 3.

(b) Confr. Viri Nobiliss. STJERNMAN *Aboa Lite-
rat.* p. 10. CELSIUS *Bibliothecæ Reg. Stockb. Historia* §.
XV. p. 67. & ARCKENHOLTZ *Mem. concernant Christi-
ne Reine de Suede* T. 1. p. 309 not. *

infra narrabitur (c). Nullos alios initio nacta est Libros Academia, quam qui Gymnasi fuerant Aboënsis, (cuius in locum successit,) An. 1627 a Gl. Memoræ Rege GUSTAVO ADOLPHO hic instituti (d), & quos omnes Schola Aboënsis, antea hic florens, cujusque fundamentis Gymnasium superstructum quasi fuit, possederat. Nec tamen totam hanc supellectilem, haud sane lautam, Academia accepit. Dicit enim Nob. GYLLENSTOLPE *O-rat. de Bibliothecis in genere, & in specie de Bibliotheca Regiæ Acad. Aboënsis*, (impressa Aboæ 1657 fol. de qua plura infra): *Primitus ex libris non multis Gymnasio, quod hic Aboæ ante fundatam Academiam floruit, dicatis, pauci saltem Academicæ Bibliothecæ destinati fuere, cæteri Scholæ inferiori relictæ sunt* (e). Paucos vere dicit, qui Academicæ vindicati sunt: erant enim 21 tantum volumina, 16 in folio, 2 in 4:o, 3 in 8:o; ut in Catalogo Bibliothecæ An. 1655 hic Typis vulgato, de quo postea loquemur, recensentur (f). Neque hi multi erant

B 2

pretii,

(c) Patet id satis, præter ea quæ mox adducentur testimonia, ex *Elencho libror. Bibliothecæ Acad. Aboënsis*, A. 1655 fol. hic edito; cujus mentionem sapius facturi sumus.

(d) Quem etiam in Academiam illud commutare cogitasse, narrat Rev. BAAZIUS *Inventar. Ecclesiæ Sveogothbor. L. VII. c. VI. p. 760*. De ejus institutione confr. WEXIONII *Natales Acad. Ab. STJERNMAN Ab. Literat. p. 2. ARCKENHOLTZ l. c. JUSLENIUS l. c. §. 13 p. 41. BILMARK l. c. §. 2. p. 7. quamquam in Anno institutionis leviter discrepant.*

(e) Hi quot qualesve fuerint, ignoramus, quod omnes perierunt: sine dubio tamen primis tironum usibus erant accommodati.

(f) Confr. BILMARK l. c. p. III. §. VII. p. 43.

pretii, ut ex eodem videre licet Catalogo. Accesserunt Globi insuper duo, unus cœlestis alter terrestis, diametri unius circiter pedis. Omnia hæc servat adhuc Bibliotheca Academica, præter libros 8: væ formæ, qui perierunt. Adscripta fronti aut margini librorum, annotatio, docet eos *Scholæ Aboënsis* fuisse, & ab An. Dn. 1606, ad An. 1627 emtos, aut dono acceptos. (g) Nulla itaque post Scholam in Gymnasium commutatam, libraria illius supellex cepisse videtur incrementa. Libri hi omnes a medio sæculi XVI ad initium XVII impressi sunt.

§. III.

(g) Ad memoriam conservandam præclarorum virorum, qui literarum in patria sua promovendarum studio, hos Libros Scholæ Aboënsi donasse reperiuntur, opemque forte aliquam illis, qui Historiæ nostræ literariæ illustrandæ operam consecrare voluerint, adferendam, contenta annotationum istarum hic adponemus: Munsteri Cosinographiam (Bas. 1572.) *Scholæ Aboënsi in Testamentum M. Marcus Henrici (Helsingius), ejusdem olim Rector meritissimus legavit An. 1609 in Januario*; qui eundem librum emerat *Vittebergæ* 1592. Ex ejus suppellectili libraria ejusque in memoriam, *Scholæ Aboënsi in testamentum* etiam relictus fuit Tilem. Heshusii Comment. in Psalmos &c. (Helmst. 1587.) 1609 6 Julii. Gregorii Nazianzeni opera, Lat. (Bas. 1571.) eidem Scholæ donavit cum hypodidascalatu quadriennali abiret, & in Germaniam iter institueret Gabriel Petri Melartopæus Riminsulanus, 1606 XVI Calend. Junii, quibus musis Aboënsibus sollemniter valedixit; qui Rector deinde ejusdem Scholæ, manu sua testatus est *Horatium* (cum comment. Cruquii & Doussæ, ex offic. Plant. Raphelengii 4:o 1611) emtum esse in Usus Scholæ Aboënsis 3 Thaleris sumtis ex ære D. Annæ Beronis ad Harfwillæ Testamentario, An. 1621, 9 Julii. Confr. de hoc viro merit. Episcopo demum Wiburgensi facto, RHYZELIUS Episcopus. Svo-

§. III.

Quod autem brevi sentirent Patres Academici, quam difficulter, tanta librorum penuria laborantes, literas, eo quo decebat ardore excolere, bonarumque artium studia urgere possent, mature de Bibliotheca augenda curam fovere consiliaque agitare cœperunt. Itaque jam An. 1640 Dn. Mag. *Johanni Olai Dalekarlo* (STJERNHÖÖK), Juris Professori, Stockholmiam d. 16 Decembris proficiscenti, in mandatis dabat Senatus Academicus, ut apud faventissimum vereque Maximum hujus Academiae Mæcenatem *Illustriss. Comitem PETRUM BRAHE Regni Senatorem &c.* de Bibliotheca adipiscenda ageret (b). Item An. 1643 Dn. Doctori *Æschillo Petræo*, Theolog. Professori Primario, ad Comitiam Stockholmiam eunti, commissum fuit, ut exquireret an aliqua alicubi reperiretur Bibliotheca, qua illic locorum carere posset publicum, huic Academiae insigni emolumento & ornamento futura (i). Scilicet moris tum fuit Ducibus Imperatoribusque

gotb. L. IX. c. 2. qui locus hinc opem aliquam accipere potest. Scapulæ Lexicon, (Bas. 1594.) post obitum Dn. *Joh. Clementis Mentz*, Pastoris olim Cumoënsis, ab hæredibus illius Scholæ Aboënsi legatum esse in Testamentum An. 1606, testatur *Joachimus Stutæus*, Ostrob. Virgilius, (cum Comment. Donati & Servii Bas. 1551) ex testamento M. Gregorii Teiti accessit Scholæ Aboënsi, procurante M. *Joach. Stutæo*, Rectore Scholæ ejusdem An. 1615, d. 19 Maji. Apiani Cosmographiam (Col. 1574. 4:o) *Johannes Avamneus* M. Marci Henrici filius, olim Aboënsis Scholæ Rectoris Annos decem & quatuor, pro institutionis suæ gratitudine & memoria Scholæ Aboënsi dono dedit An. 1627, IV non. Aprilis.

(b) Protoc. Consist. Acad. An. 1640, d. 12 Decemb.

(i) Protocoll. An. 1643 d. 23. Sept.

busque nostris, victricia per Germaniam &c. arma circumferentibus, inter bellorum strepitus de Literarum in Patria flore commodisque promovendis, natalique solo hostium spoliis etjam literariis ornando cogitare, & integras Bibliothecas, belli jure captas, in Sveciam trans-mittere; quare suspicabantur Academici nostri, talem aliquam latere adhuc alicubi, qua hoc Lyceum ornari, adeoque in partem prædæ istius literariæ, qua Upsalien-sis & Stockholmien-sis Bibliothecæ tam insigniter auctæ sunt, posset venire. Sed successum aliquem his moliminibus adhuc respondisse, non apparet. An. certe 1645, nullo adhuc augmento librariam Academiae nostræ supellecti-lem locupletatam fuisse reperimus (k). Quamobrem neque Bibliothecario aliquo hætenus opus fuit, neque peculiari atrio libris servandis dicato, qui in loco, Con-sistorio Academico habendo adhibito, una cum Archi-vo Consistorii, interea asservabantur (l). Patet tamen ex Actis Consistorii, a. jam 1644 duos fuisse Professores Typographiæ & Bibliothecæ Inspectores constitutos, Doct. nempe Æsch. Petreum, & M. Johannem Olai Dalekar-lum (m). Curam etjam in id intendebant Patres Acade-mici, ut liber ex Charta pura eleganter compactus parare-tur, in quem inscriberentur libri omnes, cum Gymnasio (Scholæ) Aboënsi olim dono dati, tum quos Academia postea donatum iri sperabant. (n) Qui liber in 4:ta For-ma compactus, adhuc superest, sed paucorum tantummodo Pastorum Eccl. maxime Ostrobotniensium, nominibus orna-tus (ut postea docebitur); nec libri Gymnasio aut Scho-læ donati in eum inscripti reperiuntur. Reticendum au-tem

(k) Vide Protoc. Consist. Acad. An. 1645 d. 5. Mart.

(l) ibid. l. c.

(m) Protoc. d. 22 Maji 1644.

(n) Protoc. An. 1644 d. 30 Octob.

tem non est, quod cum liber iste perfectus Consistorio Academico exhiberetur (An. 1645 d. 5 Mart.), decreverunt Patres *ut Notarius* (Secretarius) Academiae *cum eodem visitaret Generosiss. D. Supremi in Finlandia Dicasterii Præsidentem* (JOH. KURCK), *aliosque majoris dignationis viros, qui ex aliis oris hac advenire possent* (o); sine dubio, ut ad musarum nostrarum inopiae succurrendum, & librariam augendam nascentis Academiae supellectilem, permoverentur: quod tamen consilium an executioni datum sit, non constat. Mansit certe Bibliothecae conditio æque paupera & tenuis, usque dum anno sequenti Generosiss. Dn. STÅLHANDSKII eximia liberalitate sublevaretur.

§. IV.

Primum igitur donatæ Regio huic Auraico Lyceo collectionis librariæ, quæ quidem *Bibliotheca* nomine insigniri queat, laus sine controversia *Fortissimo* debetur *bellatori, Equitatus Duci Generali, nec non Cohortis unius Equestris & pedestris Tribuno, Generosissimo D.no THORSTANO STÅLHANDSKE, Hereditario in Hummelsund, Öfverby*

(o) Locum totum de hac re agentem, animi causa, ex *Protocollo Consistorii Acad. an. 1645. d. 5 Mart.* transcribemus: Dito Fridric Ellers Acad. Bofbindare hafwer för the gamle papper som han hådan ifrån Consistorio tagit hafwer, skänkt och gifwit til Acad. Bibliothek en ansenlig och förögst bok in 4:to, theruti alle böcker skola inskrifwas, som för detta här in Consistorio liggia, eller framdeles til Academiens Bibliothek gifwas och skänkas funna. Med hwilken bok Notarius Academiae skal besöka H. N. Præsidenten och andre förnåmlige som hit ifrån andra orter lända funna.

THESES RESPONDENTIS.

Th. I. Fundamentum idearum innatarum, est sensatio.

Th. II. Parum, aut nihil potius, Psychologiæ profuit ejus in Empiricam & Rationalem facta divisio.

Th. III. De *essentia* & animæ & corporum lites, inanes omnes sunt.

Th. IV. Systema Ontologiæ, rescissis notionibus inutilibus, distinctionibus frivolis, controversiis vanis, propositionibus quæstionibusque otiosis, plagulis decem completum absolutumque, modica Typorum Forma, exornari posse credimus.

Th. V. Jus naturæ fingere, non præsupposita idea DEI, vanum est & absonum.

Th. VI. Officia erga alios recte dispescuntur in negativa & affirmativa.

Th. VII. Datur omnino quantitas, eaque realis, quæ est minor nihilo.

Th. VIII. Ex iisdem rectis lineis figuræ possunt inæquales constitui.

Th. IX. Inter causas, cur nostro quam majorum ævo cives nostri debilioribus sint corporibus, victus lautior, & vestes ad speciem magis, exterorumque imitationem, quam ad usum accommodatæ, merito numerantur.

Th. X. Qui *Actionis* egregiæ studium, nostro ævo oratoribus minus esse necessarium putant, maxime falluntur.

Th. XI. Elegantiores Literas (Belles Lettres, Bitterhet), plus utilitatis hominibus adferre, quam abstractas plurimorum Philosophorum speculationes, quibus dubium videtur, non multum sapiunt.

Th. XII. Si rebus nullis, nisi utilibus, solidis, cognitioneque nostra vere dignis, studeremus, quanta strages plurimis scientiis inferretur!